

KWELDERWERKEN

**Wijkgemeente
Martinikerk Groningen
beleidsplan 2010-2014**

Kwelders...

Waarom 'kwelderwerken'?

Kwelders zijn oorden van afhankelijkheid. Grensgebieden tussen land en zee, drassig niemandsland, dagelijks slechts bevoeid door het getij. De cadans van eb en vloed laat echter zo haar sporen na. Slib bezinkt in de kwelders en klinkt in tot vaste grond. Land ontspringt aan het water. Jong groen laat zien hoe vruchtbaar de buitendijkse gronden zijn.

Als zeekraal en Engels slijkgras eenmaal uit de bodem zijn gekiemd, gaat het hard. Plots leven er springstaarten, uilvlinders, rotganzen en ijsgorzen. Als het gras het toelaat, kunnen de kwelders zelfs als schapenweiden dienen. Straks zal een nieuwe zeedijk het kwelderland omzomen.

Hiervoor is wel één ding nodig: mensen moeten, vlijtig en bedachtzaam, greppels hebben uitgegraven en – volgens de beproefde Sleeswijk-Holstein-methode – dammetjes van rijshout hebben aangelegd. Deze moeten de bezinkvelden voor golfslag behoeden, het zoute water naar de zee terugvoeren en slibafzetting stimuleren. Geen kwelders zonder overleg en noeste arbeid.

Geldt dit alles ook niet voor een gemeente?

Noot:

Dit beleidsplan is een update van het beleidsplan 2006-2009. De kaders zijn hetzelfde gebleven, zaken die afgehandeld zijn, zijn niet meer opgenomen. Een aantal nieuwe issues zijn opgenomen of verder uitgewerkt.

Wijkgemeente Martinikerk

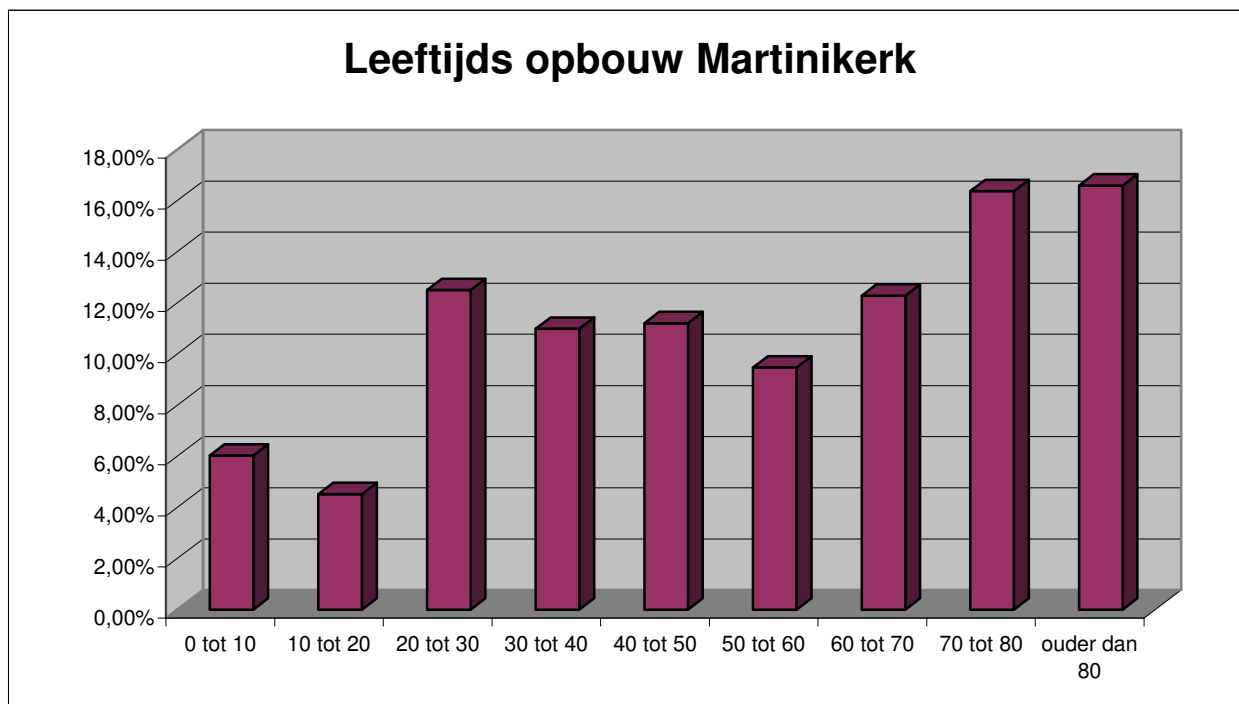
‘Kwelders’ is een Gronings woord (elders spreekt men van schorren of gorzen).

Ook de Martinigemeente is voluit Gronings: deel van de Protestantse Gemeente Groningen, actief in het stedelijke kerkenwerk en gericht op de verkondiging van Gods Woord in de stad. Samen met de andere protestantse wijkgemeenten in Groningen wil zij ‘een krachtige geloofsgemeenschap’ zijn, ‘die op eigentijdse wijze getuigt van de levensveranderende boodschap van het evangelie’ (visiedocument Protestantse Kerk in Nederland, 2005).

De Martinigemeente is orthodox en gereformeerd. Met orthodox bedoelen we dat de gemeente zich gebonden weet aan de vroegchristelijke belijdenissen. Met gereformeerd bedoelen we dat de gemeente in de traditie van de reformatie wil staan, hierom hanteren we ook een eenvoudige liturgie. De gemeente voelt zich tevens verbonden met de gereformeerde belijdenisgeschriften: de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels.

Veel gemeenteleden herinneren zich hoe in 1984 de wijk Martinikerk (toen: Centrum-Oost) ontstond als fusie van hervormde wijkgemeenten die samenkwamen in de Sionskerk en de Filadelfiakerk. Nog altijd draagt de gemeente pastorale en diaconale verantwoordelijkheid voor het deel van de stad waarin deze (voormalige) kerkgebouwen staan.

Gemeenteleden wonen echter in toenemende mate buiten deze wijk. Een deel van de meelevende gezinnen woont zelfs buiten Groningen (onder andere in Roden). Het aantal gastleden van niet-hervormde komaf is de laatste jaren sterk gestegen. Zoals het staafdiagram laat zien, zijn de leeftijdsgroepen 20-30 en 70-90 in de wijkgemeente sterk vertegenwoordigd.

Op enkele christelijke feestdagen belegt de Martinigemeente gezamenlijke diensten met de Christelijke Gereformeerde Kerk en Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) Groningen-Oost.

Bijbelse beelden

Hoe we gemeente behoren te zijn, komt naar voren in de drie bijbelse beelden die we hiervoor hebben geselecteerd:

- De gemeente is lichaam van Christus (1 Korintiërs 12:12-13). Een lichaam is een organisme waarbij elk deel van belang is. Het hele lichaam wordt beter als de delen goed samenwerken en op elkaar zijn afgestemd. Tot het lichaam van Christus zijn wij gaan behoren door de doop, die ons heeft laten delen in Jezus' dood en opwekking (Romeinen 6:3-5).
- De gemeente is één met de heilige Geest (2 Korintiërs 13:13). In Christus komen wij tot gemeenschap met God en met elkaar. Met Gods kracht mogen wij ons leven leiden.
- De gemeente is 'zout van de aarde' en 'licht in de wereld' (Mattheüs 5:13-14). Gods liefde willen we niet voor onszelf houden, maar doorgeven aan de wereld, ver weg en dichtbij. We willen als zout zijn: smaakvol, krachtig, ontsmettend. We willen als licht zijn, omdat Christus zelf het licht is, dat schijnt in de wereld (Johannes 1:9).

We willen een gemeente zijn waarbij de gemeenteleden zich verantwoordelijk voelen voor de gemeente en de individuele leden: we willen een hechte gemeenschap zijn waar oog is voor de ander.

Daarnaast willen we aantrekkelijk zijn voor de mensen buiten onze gemeente door hen gastvrij te ontvangen, duidelijk te zijn in onze geloofsovertuiging en die overtuiging te verkondigen in begrijpelijke taal.

Wij willen in ons "gemeente zijn" de Martinikerk benutten vanwege haar locatie: in het centrum van de stad.

Alle activiteiten van onze gemeente zijn gericht op God en Zijn koninkrijk.

Om de gemeente te zijn die we willen zijn en om de beelden in onze gemeente gestalte te geven richten we ons op de volgende speerpunten:

1. Participatie

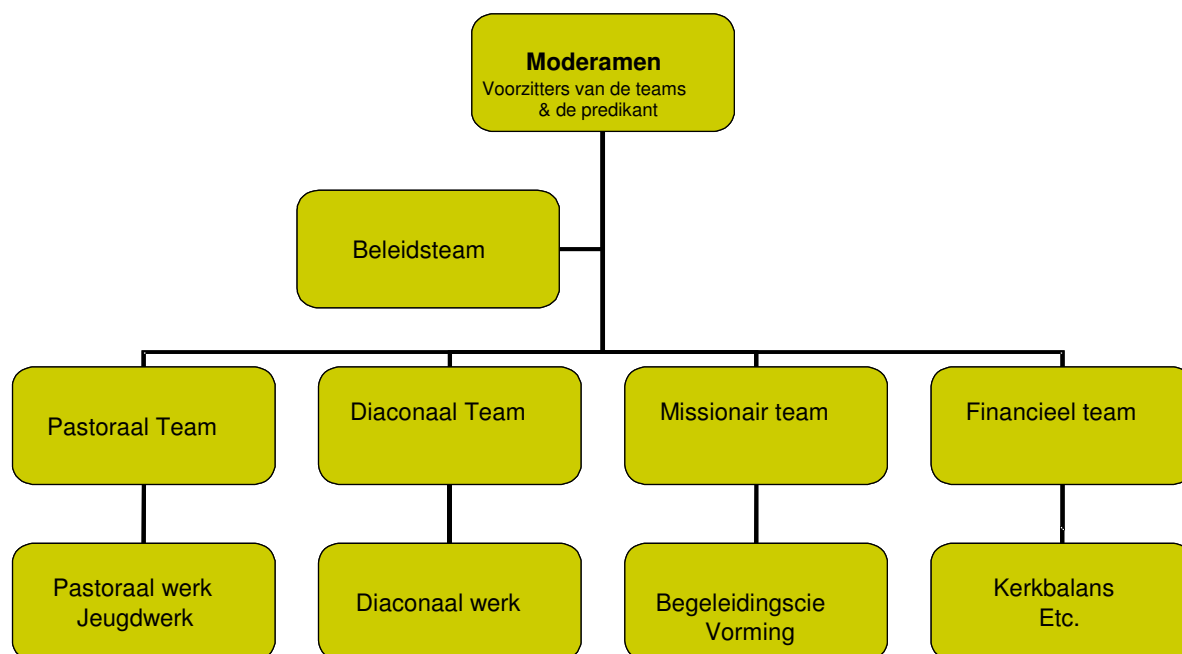
Landaanwinning en gemeenteopbouw lijken op elkaar. Zoals slib in kwelders moet worden vastgehouden, zo horen mensen in een gemeente te 'bezinken'. Dammetjes van rijshout moeten voorkomen dat gemeenteleden 'wegspoelen' of aansluiting met anderen missen.

Actieve participatie van gemeenteleden is niet alleen een voorwaarde voor natuurlijke groei van een gemeente. Het is ook een uitvloeisel van de organische gemeentevisie die hierboven werd geschetst.

Deze paragraaf gaat over 'dammetjes' – over de afbakening van ruimten waarbinnen mensen optimaal aan het gemeentelven kunnen deelnemen. Concreet spreken we over commissies die bestaande dammetjes onderhouden en waar nodig nieuwe aanleggen. Twee 'nieuwe dammen' verdienen speciale aandacht, omdat zonder hen een actieve participatie van gemeenteleden wordt belemmerd:

- *Geestelijk gezond lichaam.* Een lichaam dat gevraagd wordt om te werken, moet fit en vitaal zijn. Wil er een goede participatie zijn van de leden van de gemeente, dan vraagt dat om een lichaam dat gezond is en in staat om inspanningen te verdragen. Om het lichaam van de gemeente gezond te krijgen en te houden is nodig dat alle leden goed voedsel krijgen zodat geestelijke gezondheid en groei werkelijkheid worden. De verschillende gaven van de gemeenteleden moeten worden ontwikkeld. Vorming en toerusting van gemeenteleden is daarom zeer essentieel en moet breder zijn dan alleen de zondagse diensten. De commissie vorming en toerusting heeft in deze taak een sleutelpositie.
- *Studentencontact.* Studenten zijn geen ‘voorbijgangers’, maar gemeenteleden die in hun studie, in hun studentenvereniging én in de kerk gevormd worden tot ‘kwelderwerkers’ – een vorming waarmee ze na hun afstuderen in Groningen of elders dienstbaar kunnen zijn. Recente cijfers over kerkverlating onder christelijke (oud)studenten onderstrepen het belang van betrokkenheid op deze groep gemeenteleden. Deze betrokkenheid zou gestalte kunnen krijgen via een periodiek ‘open huis’ op zondag na de kerkdienst (met koffie, borrel en informele preekbespreking bij gemeenteleden thuis). Ook een contactpunt voor christelijke studentenverenigingen en beschikbaarheid van pastorale zorg zijn wenselijk.

De kerkenraad heeft tot taak zoveel mogelijk gemeenteleden aan de kwelderwerken te laten deelnemen. Daartoe delegeert hij het werk dat aan walletjes en bezinkvelden wordt verricht en laat hij de gemeente delen in zijn visie, uitdagingen en zorgen. Dit stelt de kerkenraad in staat vanuit een vogelperspectief te bezien of de kwelder groeit. Op hun beurt krijgen gemeenteleden hierdoor de ruimte zich in te zetten voor de groei en de opbouw van de gemeente. Daartoe heeft de kerkenraad sinds 2008 de volgende structuur:

In deze structuur zijn de voorzitters van de teams altijd kerkenraadsleden en nemen deel in het moderamen. De teams zijn daarbij veelal samengesteld uit kerkenraadsleden en leden van de wijkgemeente.

2. Kerkdiensten

Zonder getijden komt slib niet in beweging. Zonder de dagelijkse gang van eb en vloed ontstaat geen kwelderland. Zo komt ook de gemeente niet tot leven als zij niet, zondag aan zondag, samenkomt om God te eren en zich door Gods Woord het spoor te laten wijzen.

Als gemeente die 'de verkondiging van de drie-enige God' in het centrum van haar erediensten plaatst, hechten we aan goede, duidelijke, doorleefde en actuele preken. We vinden prediking een prioriteit in het werk van de wijkpredikant, stimuleren het onderlinge gesprek over de verkondiging en streven

naar een zorgvuldige keuze van gastpredikanten. Daarom staat ons voor ogen geregeld een preekbespreking voor doelgroepen te beleggen in Het Pand of in de kapel; preken van de wijkpredikant op de website te plaatsen; preekvoorziening een verantwoordelijkheid van de kerkenraad te maken; eenmaal per jaar een preekgesprek binnen de kerkenraad te organiseren, waarin ouderlingen en diakenen over de verkondiging meedenken.

Begrijpelijkheid is essentieel in de diensten. Momenteel bezinnen we ons daarom op de invoering van de nieuwe bijbelvertaling (2004).

In onze kerkdiensten willen we rekening houden met elkaar en met de gasten in ons midden. Daartoe willen we onze diensten incidenteel afstemmen op een specifieke doelgroep (jeugd, gezin, gasten) en deze doelgroep daarvoor gericht uitnodigen.

Het diaconale werk zou meer aandacht mogen hebben in de erediensten. Het diaconale team bezint zich daarom op mogelijkheden de aandacht hierop te vergroten. Daarbij valt te denken aan de voorbede, de afkondigingen en de aandacht voor de thuisfrontcommissies.

Behalve de Woordverkondiging, maakt ook muziek een belangrijk onderdeel van de dienst uit. Binnen onze gemeente blijken verschillende voorkeuren voor muziekstijlen te zijn. De kerkenraad wil een bezinning op gang brengen op de plaats van muziek in de eredienst. Belangrijke vragen daarbij zijn: Wat betekent onze basis (waarin staat: gehechtheid aan de gereformeerde traditie en een sobere liturgie) voor de wijze waarop er wordt gemusiceerd en wat er wordt gezongen? Hoe heeft de ruimte waarin we samen komen invloed op de manier waarop we de liturgie beleven? Hoe draagt de liturgie bij aan het overbrengen van de inhoud en is ze er tot eer van God?

3. Vorming & Toerusting

Zoals kwelders niet vanzelf ontstaan, zo beantwoordt de gemeente van Christus niet vanzelf aan haar roeping 'zout van de aarde' en 'licht in de wereld' te zijn. Vorming van gemeenteleden – door middel van jeugdwerk, cursussen, bijbelkringen, gemeenteavonden – is daarom essentieel.

- *Jeugd en Gezin.* Uit onderzoek blijkt dat een zeer groot gedeelte van de huidige gelovigen voor of rond hun twaalfde jaar een bewuste keuze voor of tegen het geloof heeft gemaakt. De kinderleeftijd is daarom cruciaal voor het overdragen van geloof. In veel gevallen blijkt de vroegere trits gezin – school – kerk niet meer te bestaan. Niet alleen zitten de kinderen van de gemeente op verschillende scholen en is het daarom alleen al onmogelijk om een thematische eenheid tussen kerk en school te laten ontstaan; ook blijkt op veel scholen het specifiek christelijke karakter te zijn vervaagd. Deze observatie geeft aanleiding tot een bezinning op de vraag op welke wijze we als gemeente gezinnen kunnen helpen in de geloofsopvoeding en hoe we als gemeente nog beter kunnen bijdragen aan het overdragen van het geloof aan kinderen. De laatste jaren zien we bovendien de verheugende ontwikkeling dat er meer gezinnen met (jonge) kinderen deel uit maken van onze gemeente.

De jongeren in onze gemeente hebben te maken met een zeer dynamische, nauwelijks christelijke omgeving. Hen toerusten om getuigend christen te zijn, is van wezenlijk belang. Ook hebben jongeren sterk elkaar nodig om te worden gestimuleerd en bemoedigd. De kerk moet een veilige plek zijn voor kinderen/ jongeren, een plek waar ze mensen kennen aan wie ze dingen kunnen vragen/vertellen.

Een plek waar zij zichzelf mogen zijn en waar ze zich geborgen voelen.

Voor het kunnen meeleven van de gemeente met de jeugd, is het belangrijk dat de gemeente weet wie de kinderen zijn en hoe ze heten. De kinderen van de gemeente moeten ‘gezicht krijgen’ in de gemeente

- *Cursussen.* Bijvoorbeeld: visievormend, hierin willen we nadenken over moeilijke thema’s i.c.m. de dagelijkse christelijke praktijk. Daarnaast het bliksemprogramma en het vervolg. Het bliksemprogramma is opgestart door het missionaire team om gemeente leden te laten nadenken over hun eigen gave en hoe zij die het beste kunnen inzetten in onze gemeente. Aandacht voor toerusting t.b.v evangelisatie, niet allen geloofsinhoudelijk maar ook: hoe vertel ik een verhaal, verwerking, hoe leid ik een kring, hoe bereid ik mij voor op mijn taak als gastvrouw/gastman, als ambtsdrager. Kortom cursussen die ertoe bijdragen dat wij als gemeenteleden toegerust onze taak in de gemeente kunnen oppakken.

*‘Alle leden van de gemeente zijn geroepen hun gaven aan te wenden tot vervulling van de opdracht die Christus aan de gemeente geeft. De kerkenraad leidt de gemeente bij het vinden van de samenhang in haar leven en werk, zodat elk lid op zijn plaats komt’
(beleidsplan
Protestantse Gemeente Groningen, 2005-2008)*
- *Bijbelkringen.* Binnen de rijshouten dammetjes staat verdieping in de bronnen van het christelijk geloof centraal. Gemeenteleden lezen, studeren, discussiëren en trekken lijnen naar hun eigen leven door. Omdat de verbondenheid met leeftijdsgenoten vaak het grootst is (zoals blijkt uit de succesvolle Noorderlicht-kringen voor gemeenteleden tussen circa 20 en 40), is het raadzaam een grove leeftijdsindeling te hanteren. Deelname aan kringen als deze dient – uit het oogpunt van vorming, maar ook uit dat van onderling contact (zie onder) – krachtig te worden gestimuleerd. In het kader van de samenhang en de verdieping in de besproken onderwerpen is het dienstig dat de onderwerpen die op de kringen besproken worden ook aan bod te laten komen in de (leer)diensten op zondag.
- *Gemeenteavonden.* Als geen ander ‘bezinkveld’ bieden deze avonden de mogelijkheid met een dwarsdoorsnede van de gemeente over relevante thema’s na te denken. Daarom doet de commissie vorming en toerusting er goed aan beleid te ontwikkelen voor de thema’s die hier ter sprake komen. Verdieping van het jaarthema is één mogelijkheid; aandacht voor thema’s die breed (zouden moeten) leven in de gemeente een andere.

4. Omzien naar elkaar

Als de gemeente een lichaam is – ‘een organisme waarvan elk deel bijdraagt aan de vitaliteit van het geheel’ – is het logisch dat gemeenteleden op elkaar betrokken willen zijn. Uit het organische beeld van de gemeente vloeit voort, dat we oog hebben voor elkaar. Daarom willen we, zonder opdringerig te zijn, proberen isolatie en anonimiteit te verbreken van nieuw ingekomenen, van zieken en van gemeenteleden die zich eenzaam voelen. Dit willen we doen door met name de nadruk te leggen op de volgende zaken:

- Het bezoeken van de meelevende gemeenteleden is het speerpunt van het Pastorale Team. Dit team probeert zo goed mogelijk inzicht te krijgen waar er behoefte bestaat aan pastoraat en trachten de gemeente aan te moedigen naar elkaar om te zien. Het pastorale team onderhoudt regelmatig contact met de vrijwilligers van het ouderen bezoekwerk
- Hoewel de individuele huisbezoeken aan meelevende leden prioriteit heeft, streeft het Pastorale Team er daarnaast naar om elke maand – met uitzondering van de maand december en de zomermaanden – een groothuisbezoek te organiseren. Het doel van de groothuisbezoeken is het stimuleren van de ontmoeting tussen gemeenteleden die bij elkaar in de buurt wonen, en tussen de gemeenteleden en onze predikant.
- De onderlinge voorbede in de gemeente stimuleren door promotie van de gebedsbrief en de gebedskring.
- De diaconie wil middels gericht bezoekwerk en gerichte samenwerking met het missionaire team en de medewerkers van Het Pand de noden van de mensen die niet direct bij onze wijkgemeente behoren, maar wel in onze wijk wonen, beter inzichtelijk hebben en hierop in kunnen spelen.
- Het beleidsteam heeft het boek van Christian Schwarz (Natuurlijke gemeente ontwikkeling) bestudeerd. Dit boek geeft handreikingen in de ontwikkeling van een gemeente. We willen bekijken of een aantal van deze handreikingen toepasbaar zijn binnen onze gemeente.

5. Evangelisatie

‘Zout van de aarde’ en ‘licht in de wereld’: deze beelden wijzen op de missionaire roeping van de gemeente. Vooral via Het Pand, een missionair - diaconaal centrum in de wijk van de Martinigemeente, geven we aan deze roeping inhoud.

Het evangelisatiewerk in Het Pand wordt gecoördineerd door een evangelist, die in dienst is van de IZB (een zendingsorganisatie in de Protestantse Kerk in Nederland). Het projectplan van deze evangelist omschrijft de

doelen die de evangelisatiecommissie, samen met tientallen vrijwilligers in en rondom Het Pand, de komende jaren wil realiseren.

Het missionaire werk beperkt zich tot een vijftal speerpunten. Deze speerpunten zijn zo gekozen dat ze bij onze gemeente passen: de gaven van gemeenteleden kunnen worden gebruikt, en ook kunnen we op deze manier het Evangelie laten klinken in de geografische gemeente.

- Missionaire houding gemeenteleden. Het belang van vorming van gemeenteleden: inzicht in eigenheid van de leden en wat daarvan de sterke kanten zijn en de valkuilen (Bliksemprogramma en opvolgavonden). Stimuleren tot getuige zijn in de eigen natuurlijke omgeving, zowel in daden als met woorden.
- Kinderwerk. Dit tweede speerpunt is er op gericht om kinderen uit de geografische wijk al vroeg de liefde van Jezus mee te geven. Tieners die gemeentelid zijn kunnen hier aan meewerken.
- Tienerwerk. Wij willen tieners helpen om te midden van alle veranderingen in de puberteit vast te houden aan hun geloof.
- In en rond de Martinikerk. Als bolwerk aan de Grote Markt is de Martini bekend bij iedereen. Toeristen, voorbijgangers als geïnteresseerden willen wij via de Martinikerk als trekpleister benaderen met het Evangelie.
- Randkerkelijke gemeenteleden. Het contact met een groot deel van de gemeenteleden is uiterst beperkt. Over en weer is er een kloof. Dat is in een Christelijke gemeente onwenselijk en we willen op diverse manieren proberen om het contact te herstellen.

In aanvulling hierop ziet de kerkenraad het als zijn taak het missionaire bewustzijn binnen de gemeente warm te houden. Aangezien evangelisatie per definitie Gods werk is en niet onze eigen prestatie, is het van groot belang om gebed/voorbede te stimuleren. Gemeenteleden (individueel of in kleine groepjes) kunnen voor het missionaire werk bidden: vanuit Het Pand kunnen voorbede punten worden aangedragen.

Het contact tussen de Martinigemeente en Het Pand (zowel medewerkers als bezoekers) is in deze context ook een belangrijk verbeterpunt met name deelname aan activiteiten zal gestimuleerd dienen te worden.